

DOM

afsagt den 23. november 2011 af Vestre Landsrets 1. afdeling (dommerne Kurt Rasmussen, Bjerg Hansen og Nikolaj K. Andersen (kst.)) i ankesag V.L. B-0262-11

Appellant (Tidl. Sagsøgte)

(advokat Klaus Rasmussen, København)

mod

3 F - Fagligt Fælles Forbund

(tidligere Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark)

som mandatar for

Appelindstævnte (Tidl. Sagsøger)

(advokat Marie-Louise Ehmer, København)

Retten i Hjørring har den 14. januar 2011 afsagt dom i 1. instans (BS 3-1043/2010).

Påstande

For landsretten har [redacted] **Appellant** påstået frifindelse, subsidiært stadfæstelse.

[redacted] **Appelindstævnte** har for landsretten nedlagt påstand om, at appellanten til ham skal betale 317.387,81 kr. med rente efter erstatningsansvarslovens § 16 af 98.200,55 kr. fra den 3. april 2010, procesrente af 92.118,42 kr. fra sagens anlæg, af 8.383,92 kr. fra den 15. oktober 2010, af 43.839,58 kr. fra den 25. november 2010 og af 74.845,34 kr. fra den 13. maj 2011.

Supplerende sagsfremstilling

Der har været enighed mellem parterne om opgørelsen af beløbene på henholdsvis 317.387,81 kr. og 160.074,46 kr.

Sagen har for landsretten vedrørt to problemstillinger, dels om der er et ansvarsgrundlag for [Appellant], dels i hvilken periode der i givet fald skal betales erstatning og godtgørelse til [Appelindstævnte].

Arbejdsskadestyrelsen har den 17. december 2010 truffet afgørelse om, at [Appelindstævntes] tab af erhvervsevne foreløbigt kan opgøres til 25 %. Erstatningen har virkning fra den 17. december 2010.

Beløbet på 317.387,81 kr. er opgjort som erstatningskravet fra uheldet den 1. september 2009 til virkningstidspunktet den 17. december 2010. Beløbet er udregnet i en erstatningsopgørelse af 14. marts 2011.

Beløbet på 160.074,46 kr. er opgjort som erstatningskravet fra uheldet den 1. september 2009 til den 26. februar 2010, hvor [Appelindstævntes] ansættelsesforhold ophørte.

[Appelindstævnte] har taget forbehold om at gøre yderligere differencetabserstatning gældende for perioden efter den 17. december 2010.

Der har for landsretten været fremlagt en sortimentsliste fra Jumbo A/S vedrørende arbejdsbukke, ligesom der er under hovedforhandlingen er sket forevisning af to arbejdsbukke.

Der har været enighed mellem parterne om, at stilladsdækket i rullestilladset var placeret på tredje niveau, da uheldet fandt sted.

Retsgrundlaget

Af At-vejledning B 3.1.1 fra maj 2002, der er omtalt i byrettens dom, defineres en trappestige som en stige, der er forsynet med støtteben. Det fremgår videre, at en stige, der bruges som adgangsvej, skal rage mindst 1 meter op over adgangsstedet.

Af At-vejledning B.3.2 fra januar 2006, der ligeledes er omtalt i byrettens dom, fremgår det af punkt 3.10 om adgangsveje endvidere, at stigen skal have et håndfæste, der rager mindst 1 meter op over adgangsstedet, f.eks. ved et fast holdepunkt i stigevangen, stilladsets rækværk eller en fast bygningsdel.

Forklaringer

Appellant og Appelindstævnte har afgivet supplerende forklaring for landsretten. Der er endvidere afgivet forklaring af Vidne 1 og Vidne 2.

Appellant har supplerende forklaret, at der var et støbt betongulv i det lokale, som Appelindstævnte arbejdede i. Der skulle lægges en trækonstruktion ovenpå. Gulvet var ikke glat. Der var normal loftshøjde - nok omkring 2,60 meter i rummet. I det pågældende rum blev stilladsdækkets højde over gulv efter uheldet målt til omkring 90 cm. Han mente, at det kunne blive relevant. Fra stilladsdækket og op til toppen af rullestilladsets hjørnestivere har han senere målt afstanden til 52 cm. Der var en wienerstige af træ og en aluwienersstige på arbejdspladsen. Alustigen kunne skydes op og nå op i en højde af omkring 2 ½ meter. Træstigen var nok omkring 1,70 til 1,80 meter. Udstyret og materialerne til byggeriet lå i et tilstødende rum. Stigerne har været på pladsen fra starten. Han havde ikke selv arbejdet på stilladset inden uheldet.

Et stilladskursus på 5 uger omfatter viden om opstilling, adgangsveje og sikkerhed. Han gik ud fra, at Appelindstævnte havde en solid viden om stilladser.

Appelindstævnte har supplerende forklaret, at det ene ben på arbejdsbukken blev skævt, da han faldt ned. Hjulene på rullestilladset kan reguleres op og ned med op til 25 cm. Bukken stod der i forvejen, da han påbegyndte arbejdet. Det var nok dagen før, at han og Appellant opsatte dampspærren.

Han kunne være gået på efterløn i 2008, men ønskede at få fuld efterløn uden modregning. Hertil kom, at han var glad for arbejdet og ikke havde planer om at stoppe.

Uheldet skete midt på formiddagen. Det var den anden dag, han arbejdede i det pågældende lokale. Han havde været på arbejdsstedet i de omkring 14 dage, hvor han havde ar-

bejdet hos **Appellant**. Han brugte det forhåndenværende hjælpemiddels princip. Bukken var i rummet, og derfor brugte han den. Havde der stået en wienerstige i lokalet, havde han brugt den. Han husker ikke, om der var en wienerstige andetsteds på arbejdspladsen. Han så ikke umiddelbart noget problem i at bruge bukken.

Stilladskurset i 2009 omfattede også sikkerhedsforhold. Kurset varede 5 uger. Der skal ikke gelænder på, når højden er under 2 meter.

Vidne 1 har forklaret, at han har arbejdet for **Appellant** fra den 28. september 2009 indtil den 7. januar 2010. Han stoppede på grund af vejrliget. Han blev ansat som afløser for **Appelindstævnte**, fordi han var faldet ned. Der var ikke problemer med sikkerheden. Der var wienerstiger på arbejdspladsen, der var på **Vej 1** i **By 1**.

Vidne 2 har forklaret, at han er direktør i Jumbo A/S. Han har arbejdet i virksomheden i 13 år og har været direktør i 6 år. Man kan bruge en arbejdsbuk som den omhandlede ved arbejde på et rullestillads. Hvis stilladset har en højde på 90 cm, vil det efter vidnets opfattelse være forsvarligt at anvende arbejdsbukken som adgangsvej. Det er vigtigt, at der er noget at holde fat i, når man går fra bukken op på stilladset. Det bedste vil være, at der er noget at tage fat i på stilladset. Der må maksimalt være 30 cm fra bukken til overkanten af stilladsdækket. Det er vigtigt at vende bukken rigtigt. Trædefladen skal vende mod den person, der anvender bukken. Risikoen for, at arbejdsbukken vælter, er væsentligt større, hvis man stiller den med siden til stilladset.

Anbringender

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten og har procederet i overensstemmelse hermed.

Landsrettens begrundelse og resultat

De krav, der efter Arbejdstilsynets forskrifter stilles til stiger, omfatter også en trappestige eller arbejdsbuk svarende til den, som **Appelindstævnte** anvendte som adgangsvej til rullestilladset. Der stilles særlige krav til en arbejdsbuk, når den ikke anvendes som arbejdsplatform, men som adgangsvej. Det skal sikres, at der ikke er risiko for, at en stige, der anvendes som adgangsvej til et stillads, vælter, og stigen skal, når den anvendes som adgangsvej,

rage mindst 1 meter op over arbejdsstedet, således at den, der benytter stigen, har noget at tage fat i navnlig ved sin nedstigning fra stilladset. Efter bevisførelsen lægges det til grund, at disse forskrifter ikke har været opfyldt i forbindelse med arbejdets udførelse. Den omstændighed, at der var hjørnestolper på rullestilladset med en højde over stilladsdækket på lidt mere end 50 cm, som man eventuelt kunne tage fat i ved op- og nedstigning, kan ikke føre til andet resultat.

Herefter og i øvrigt af de grunde, der er anført af byretten, tiltrædes det, at **Appellant** **[REDACTED]** er erstatningsansvarlig i forhold til **Appelindstævnte** **[REDACTED]**, der kun havde været ansat i 14 dage. Den omstændighed, at **Appelindstævnte** er en erfaren tømrer, og at der eventuelt var en wienerstige til stede andetsteds på arbejdspladsen, kan ikke føre til andet resultat.

Af de grunde, som byretten har anført, tiltrædes det endvidere, at erstatningen er fastsat som sket.

Landsretten stadfæster herefter dommen.

Indstævnte får også ved landsrettens dom medhold i, at der er et ansvarsgrundlag. Dette spørgsmål må anses som sagens hovedproblemstilling, og **Appellant** **[REDACTED]** skal derfor betale sagsomkostninger for landsretten til 3 F - Fagligt Fælles Forbund som mandatar for **Appelindstævnte** **[REDACTED]**. Der skal dog ved fastsættelsen af sagsomkostningerne tages hensyn til, at **Appelindstævnte** **[REDACTED]** for landsretten har nedlagt påstand om betaling af 317.387,81 kr., og der skal derfor alene betales delvise sagsomkostninger af det vundne beløb i forhold til de vejledende proceduretakster.

Omkostningsbeløbet fastsættes efter en samlet vurdering og under hensyn til sagens værdi og omfang til 25.580 kr. Beløbet omfatter 25.000 kr. til udgifter til advokatbistand og 580 kr. til dækning af udgifter til et vidne. Beløbet til dækning af udgifter til advokatbistand er inkl. moms, da **Appelindstævnte** **[REDACTED]** ikke er momsregistreret.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom stadfæstes.

Appellant skal betale sagens omkostninger for landsretten til 3 F - Fagligt Fælles Forbund som mandatar for **Appelinstævnte** med 25.580 kr.

Det idømte skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

Kurt Rasmussen

Bjerg Hansen

Nikolaj K. Andersen
(kst.)